

časopis

**ZEMĚDĚLSKÁ
PÔDOHOSPODÁRSKA
ŠKOLA**

ÚNOR 2015
77. ROČNÍK

NÁRODNÍ KULATÝ STŮL

DESETILETÍ VÝZKUMU VE VZDĚLÁVÁNÍ

INOVAČNÉ TRENDY V AGROREZORTE

EXKURZE KATEDRY ROSTLINNÉ VÝROBY

KARIÉRNÍ ŘÁD UČITELŮ

PRO ÚSPĚŠNÝ VSTUP NA TRH PRÁCE

VÝSTAVY A VELETRHY – BŘEZEN

Informace o vzdělávání, poradenství a rozvoji venkova
Informácie o vzdelávaní, poradenstve a rozvoji vidieka

Obsah

Contents

	Význam investic do vzdělávání pro růst a zaměstnanost	3		The importance of education investment for employment and growth	3
	Školné a stipendia pro studenty se v Evropě značně liší	4		Tuition fees and student grants vary considerably across Europe	4
	Profese učitele a poradce v odborném vzdělávání	5		Professions of a teacher and practical training advisor	5
	Kariérní řád učitelů v České republice	5		Career plan of Czech teachers	5
	Národní kulatý stůl k odbornému vzdělávání	6		National Round Table on professional education	6
	Desetiletí výzkumu ve vzdělávání	7		Decade of education research	7
	X. ročník konference EDUCO 2015 ve Vysokých Tatrách	7		X. annual conference EDUCO 2015 in the High Tatras	7
	Inovační trendy v agrozorech od roku 2014	8		Innovative trends in the agricultural sector since 2014	8
	Zkvalitnění výuky ve vztahu k odborné praxi na zemědělské škole v Táboře	11		Improving education quality in relation to practice at the Tabor Agricultural School	11
	Pro úspěšný vstup na trh práce	12		For successful entrance to the labour market	12
	Zvýšení odborného vzdělávání žáků a učitelů v zemědělských a zahradnických oborech	12		Increasing professional education and teachers in agricultural and horticultural specialisations	12
	Informační servis	13		Information service	13
	Zastoupení Evropské komise	13		Representation of the European Commission	13
	Putování na Orlik a Svatou Horu	15		Trip to Orlik and Svatá Hora	15
	Exkurze katedry rostlinné výroby České zemědělské univerzity	15		Excursion of the Department of Arable Agriculture of the Czech Life Science University	15
	Představujeme Střední odborné učiliště potravinářské Jílové u Prahy	16		Introducing Food Apprenticeship School in Jílové	16
	Mobilní teleworking	17		Mobile teleworking	17
	Únorová pranostika	17		February folk wisdom	17
	Výstavy a veletrhy březen 2015	18		Exhibitions and trade fairs in March 2015	18
	Skutečně se stávalo a vůbec to není k smíchu	19		No, it really used to happen, and it's not funny	19
	„Kupuješ-li grunt, kup si i souseda“	20		Buying a farmstead? Buy also its neighbour	20
	Z cesty k vrcholné vědecké zemědělské instituci u nás II. část	21		Notes from the road to top agricultural scientific institution in the country Part II	21
	Česká akademie zemědělských věd	21		Czech academy of agricultural sciences	21
	Projekt Oborová knihovna zemědělského aplikovaného výzkumu	23		Project Specialised Library of Applied Research in Agriculture	23

Časopis vychází jednou za měsíc podle školního roku; číslo 6, ročník 77, vyšlo v únoru 2015

Časopis vydává

Ústav zemědělské ekonomiky a informací, Mánesova 1453/75, 120 00 Praha 2, tel.: +420 222 000 439, e-mail: krajickova.alena@uzei.cz
 spolupracuje s Agroiústutem Nitra, štátny podnik, Akademická 4, 949 01 Nitra, tel.: +421 377 721 802, e-mail: Zuzana.Horvathova@agroinstitut.sk
www.zemedelskaskola.cz

Význam investic do vzdělávání pro růst a zaměstnanost

Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) zveřejnila každoroční zprávu Education at a Glance 2014 (Přehled výsledků vzdělávání 2014) o stavu a problémech vnitrostátních systémů vzdělávání. V publikaci se zdůrazňuje rostoucí význam investic do vzdělávání pro budoucí růst a zaměstnanost v EU a pro inkluzivnější evropské společnosti.

Zpráva se týká 34 členských zemí OECD, včetně 21 členských států EU (Belgie, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Maďarsko, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Slovenská republika, Slovinsko, Spojené království, Španělsko a Švédsko). Lotyšsko, ačkoliv není členem OECD, je do zprávy OECD zahrnuto jako partnerská země.

Hlavní zjištění ze zprávy:

- **Vzdělávací příležitosti v Evropě se stále výrazně rozšiřují.** Podíl dospělé populace s terciárním vzděláním se ve většině zemí EU během posledního desetiletí trvale zvyšuje (až na 29 %), přestože EU stále zaostává za průměrem OECD (33 %). Podíl žáků s vyšším sekundárním vzděláním se nezměnil, avšak podíl těch, kteří mají nižší než vyšší sekundární vzdělání, se snížil.
- **Vysoká úroveň vzdělání a dovedností se vyplatí jak jednotlivcům, tak společnosti jako celku:** osoba s vysokoškolským vzděláním s nejvyšší úrovní gramotnosti – zjištěno z průzkumu OECD, který se týká znalostí a dovedností dospělých – vydělává průměrně o 45 % více než obdobně vzdělaná osoba s nejnižší úrovní gramotnosti. Společnost jako celek profituje ve formě nižších veřejných výdajů na sociální péči a vyšších daňových příjmů: stát v průměru vydělá na osobě s terciárním vzděláním 2–3krát více, než do této osoby investoval.
- **Podobná úroveň dosaženého vzdělání neznamená vždy podobnou úroveň dovedností.** Mezi lidmi s podobným vzděláním existují v EU značné rozdíly v úrovni dovedností: absolventi vyššího sekundárního vzdělání v některých členských státech, jako je Nizozemsko a Finsko, dosahují podobných, nebo dokonce lepších výsledků než absolventi vysokoškolského vzdělání v Irsku, Itálii, Spojeném království a Španělsku.
- **Správné dovednosti jsou pro přechod ze vzdělávacího do pracovního procesu rozhodující.** Podle jiné studie jsou odborné znalosti nanejvýš důležité, avšak schopnosti v oblasti mezilidských vztahů, jako je schopnost komunikace a práce v týmu, nabývají stále většího významu, a že pracovní zkušenosti získané během studia jsou pro zaměstnatelnost absolventů vysokých škol velkou výhodou.

- **Učitelská populace stárne.** V zemích EU je 37 % středoškolských učitelů ve věku nejméně 50 let. V Rakousku, Estonsku, Německu a Nizozemsku činí tento podíl 45 % nebo více a v Itálii 60 %. Proto je důležité zachovat nebo zvýšit přitažlivost povolání učitele.
- **Soukromé investice do terciárního vzdělávání se zvyšují.** Podíl soukromých výdajů v oblasti terciárního vzdělávání se v zemích EU zvýšil z 14 % v roce 2000 na 21 % v roce 2012, a to zejména v důsledku zvýšeného nebo nově zavedeného školného v některých zemích. Podíl soukromých výdajů je stále výrazně pod průměrem zemí OECD (31 %). Mezi zeměmi EU existují velké rozdíly; výdaje se pohybují v rozmezí od 6 % v Dánsku a Finsku do 65 % ve Spojeném království. Podle jiné studie mají systémy podpor pro studenty (granty, půjčky) pro zmírnění dopadu školného na zápis studentů zásadní význam.

Zpráva *Education at a Glance* vychází z údajů shromážděných organizací OECD, Eurostatem a Organizací spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu (UNESCO). Letošní publikace rovněž čerpá z výsledků nedávných šetření OECD: z průzkumu znalostí a dovedností dospělých, Programu pro mezinárodní hodnocení žáků PISA, který hodnotí dovednosti 15letých, a Mezinárodního průzkumu o výuce a učení TALIS týkající se učitelů a vedení škol.

Zdroj: Zastoupení Evropské komise v České republice ✻

Školné a stipendia pro studenty se v Evropě značně liší

Zpráva sítě Evropské komise Eurydice se zaměřuje na 33 evropských zemí a ukazuje, že systémy školného zůstaly na celém kontinentu poměrně stabilní.

Estonsko v roce 2014 výrazně změnilo svůj systém financování a propojilo školné se studijními výsledky: školné tedy musí platit pouze studenti, kteří své studium neukončí v předpokládaném termínu (tj. nedosáhnou požadovaného počtu kreditů za daný rok). Podobnou vazbu školného na nedostatečné výsledky mají i v dalších zemích, jako je Česká republika, Španělsko, Chorvatsko, Maďarsko, Rakousko, Polsko a Slovensko.

Nejvyšší školné v Evropě vybírá Spojené království (Anglie), a to po zásadní reorganizaci systému vysokoškolského vzdělávání v roce 2012. Školné není splatné ihned, ale až po ukončení studia, kdy příjem bývalého studenta překročí určitou hranici. Tento model je v Evropě jedinečný. Relativně vysoké školné platí předem studenti v Irsku, Itálii, Lotyšsku, Litvě, Maďarsku, Nizozemsku a Slovinsku. Německo je jedinou zemí, která nedávno zrušila školné, přestože je zavedla teprve v roce 2007.

Podle zprávy *National student fee and support systems in European Higher Education 2014/2015* (Národní systémy školného a studentských podpor v evropském vysokoškolském vzdělávání 2014/2015) existují značné rozdíly v počtu studentů, kteří platí školné ve veřejně financovaných vysokoškolských institucích. Velký počet zemí – Kypr, Dánsko, Německo, Řecko, Malta, Finsko, Švédsko, Spojené království (Skotsko), Norsko a Turecko – neúčtuje žádné školné. Naopak v devíti zemích platí školné všichni studenti bakalářského studia (Česká republika, Nizozemsko, Portugalsko, Slovensko, Spojené království (Anglie, Wales a Severní Irsko), Island, Lichtenštejnsko).

Ve většině evropských zemí získá stipendium pouze malá část studentů. V devíti zemích získávají stipendium všichni studenti (Kypr, Dánsko, Malta, Finsko) nebo většina studentů (Lucembursko, Nizozemsko, Spojené království (Skotsko), Švédsko, Norsko). Island je jedinou zemí, kde neexistuje systém státních stipendií. V současné době se však projednává.

V 35 vzdělávacích systémech (některé země mají více než jeden systém, například Belgie nebo Spojené království) jsou stipendia udělována na základě finančních potřeb některým nebo všem studentům (Dánsko, Finsko a Švédsko poskytují všeobecné stipendium studentům denního studia, pokud jsou splněny základní požadavky ohledně studijních výsledků); 23 systémů nabízí

stipendia na základě studijních výsledků. Téměř všechny tyto systémy kombinují stipendia založená na potřebách a prospěchová stipendia.

V přibližně polovině zemí hrají významnou úlohu při podpoře studentů veřejně subvencované půjčky pro studenty. Podobně také v přibližně polovině zemí závisí podpora částečně na celkové rodinné situaci a není vyplácena přímo studentům, nýbrž má podobu daňových výhod pro rodiče nebo rodinných přídatků.

Souvislosti

Jiná zpráva zveřejněná Evropskou komisí ukázala, že zavedení školného obvykle zvyšuje celkovou výši zdrojů vyčleněných na vysokoškolské vzdělávání, i když nové příjmy ze školného se ne vždy investují způsobem, který by přímo zlepšil podmínky pro studenty (například zvýšení počtu profesorských míst).

Ukázala také, že školné nemá celkově negativní dopad na počet studentů zapsaných na vysoké školy, a to ani mezi studenty z nižších socioekonomických skupin, pokud velikost změny není mimořádně velká. Zvýšení školného však může vést ke snížení zájmu o zápis u starších studentů. Zpráva zdůraznila, že stipendia či půjčky jsou zásadní pro vyrovnání potenciálně negativních důsledků školného nebo jeho zvyšování na počet studentů zapsaných na vysoké školy, a to zejména u studentů ze znevýhodněných skupin.

Zdroj: Zastoupení Evropské komise v České republice 🌟

Profese učitele a poradce v odborném vzdělávání

Kariérní řád učitelů v České republice

Po čtvrté (a naposled) se vracíme – s výše uvedeným tématem – k podzimnímu mezinárodnímu metodicko-didaktickému semináři, který se uskutečnil v prostorách Institutu vzdělávání a poradenství České zemědělské univerzity v Praze – Malé Chuchli. Seminář byl určen ředitelům cvičných škol, koordinátorům pedagogické praxe, cvičným učitelům a pracovníkům institucí pro odbornou praxi studentů oboru „Poradenství v odborném vzdělávání“.

Ing. Vratislav Morava je dlouholetým ředitelem Střední odborné školy a Středního odborného učiliště Horky nad Jizerou, rovněž je členem řešitelského týmu pro přípravu kariérního řádu učitelů.

Podle Ing. Moravy by kariérní systém byl

výborným posunem pro kvalitu učitelů, zaveden by měl být od r. 2015. V následujících řádcích přinášíme pouze zestručněný přehled problematiky z rozsáhlé přednášky Ing. Moravy.

Očekávání a vize

Kariérní systém má podporovat školy na cestě k vyšší kvalitě, dávat jim možnost motivovat a ocenit dobré učitele a tím zároveň podporovat a kultivovat učitelskou profesi. Nový systém bude vyžadovat změny v přípravě budoucích učitelů, jejich podporu po nástupu do zaměstnání. S tím bude souviset i dodatečná podpora kurikulární reformy.

Začít se musí už na fakultách. Podařilo se přesvědčit pedagogické fakulty, které musí měnit své studijní plány, postupy..., to už by byl první úspěch při přípravách kariérního řádu.

Kariérní cesty ve struktuře kariérního systému učitelů

Jsou tři kariérní cesty:

1. Cesta rozvoje profesních kompetencí
2. Cesta ke specializačním pozicím
3. Cesta k řídicím pozicím

Aktuální situaci lze sledovat na webových stránkách Národního institutu pro další vzdělávání:

<http://www.nidv.cz/cs/projekty/projekty-esf/karierni-system.ep/>

Cesta rozvoje profesních kompetencí

Učitel má možnost dosáhnout čtyř kariérních stupňů:

- Učitel na **KS1** – Začínající učitel; práce ve třídě s podporou (učitel v prvních dvou letech své pedagogické kariéry)
- Učitel na **KS2** – Samostatný učitel; aktivní samostatná práce ve třídě (učitel po ukončení adaptačního období, jediný povinný krok v kariéře učitele)
- Učitel na **KS3** – Výborný učitel, pedagogický lídr školy; podpora růstu kvality ve škole (povinný stupeň pro možnost vstupu do specializačního studia a do funkčního studia)
- Učitel na **KS4** – Výborný učitel, lídr systému; podpora rozvoje kvality systému

A jaké jsou postupy mezi kariérními stupni?

Pro přechod do **2. kariérního stupně** musí učitel ukončit adaptační období a splnit plán osobního rozvoje pro toto období. Při přechodu do **3. kariérního stupně** podstupuje učitel podporovanou a monitorovanou cestu k atestaci, absolvuje atestační řízení. Předpokládá se odpovídající praxe. Přechod do **4. kariérního stupně** vyžaduje atestační řízení a odpovídající praxi, oproti předchozímu 3. stupni má učitel širší záběr činnosti, už ovlivňuje pedagogický systém, pomáhá dalším školám, píše např. učebnice...

Standard učitele

Učitel by měl mít především rád své žáky a svou práci, to je základ. Musí umět dobře naučit, co zná, dobře spolupracovat se svými kolegy, s okolím (rodiče, veřejnost)...

Úloha standardu učitele

- Podpora učitelů pro hodnocení vlastní práce
- Východisko pro nastavení vzdělávacích programů pro podporu učitelů v přípravě na postup do vyššího kariérního stupně
- Východisko pro ředitele škol při nastavení hodnotících procesů ve škole
- Východisko pro nastavení portfolií pro atestační řízení

- Východisko pro zpracování plánů osobního rozvoje učitelů a pomůcka pro zpracování plánů vzdělávání učitelů ve škole

Požadavky na standard učitele

- Srozumitelnost
- Využitelnost ve všech typech škol
- Hodnotitelnost z pohledu „učitel splňuje x učitel nesplňuje“
- Patrná gradace kvality
- Patrný růst rozsahu
- Jasný dopad na žáky a jejich učení
- Doložitelnost portfoliem

Tématem kariérního systému učitelů se budeme ještě dále na stránkách Zemědělské školy více zabývat.

Součástí semináře bylo i předávání Statutu a jmenovací listiny cvičným pracovištím pro odbornou praxi

Národní kulatý stůl k odbornému vzdělávání

Po lednovém mezirezortním jednání ke koncepci zemědělského školství, které proběhlo na ministerstvu školství (viz ZPŠ č. 5/2015), se 4. února uskutečnil – na základě předchozích závěrů – další „kulatý stůl“ k odbornému vzdělávání v oblasti zemědělského školství. Zasedání se odehrálo z iniciativy paní poslankyně PaedDr. Dobešové v prostorách Poslanecké sněmovny.

K problematice koncepce zemědělského odborného vzdělávání a vytvoření center odborné přípravy v jednotlivých krajích se sešli, kromě účastníků předchozího jednání (představitelé ministerstva školství, ministerstva zemědělství, Národního ústavu pro vzdělávání a pracovní skupiny pro zemědělské školství), i náměstci a radní pro oblast školství jednotlivých krajů jako zřizovatelů středních zemědělských škol. Následné závěry a výstupy z toho jednání budou zohledněny při tvorbě dlouhodobé koncepce rozvoje zemědělského školství v České republice, která vzniká na základě mezirezortní spolupráce MŠMT a MZe, a při tvorbě dotačních titulů na podporu rozvoje tohoto vzdělávání.

Situace v zemědělském školství není jednoduchá ani úplně přehledná. Po postupném zrušení většiny školních statků (školních poleší, školních zahradnictví), které dříve bývaly u téměř každé zemědělské školy, řešily a řeší školy už dlouhodobě, jak zajistit žákům kvalitní praktickou výuku. Stejně tak školy řeší, jaké obory nabídnout uchazečům o studium, aby získali jejich zájem, měly pro příslušné vzdělávání vytvořené podmínky, a rovněž by rády, aby absolventi našli uplatnění na trhu práce.

Školy s ohledem na svou velikost, vybavení, zázemí, počty a zájem příslušného kraje mají velmi rozdílné postavení a možnosti. Nastínění problémy dlouhodobě řešené i neřešené ze strany zřizovatelů

a rezortů se snaží pojmout vlastními silami. S ohledem na systém financování potřebují především dostatek žáků. Kvalitní praxi, po které volají zaměstnavatelé, si každá škola řeší po svém.

O centrech odborné přípravy už se hovoří od rušení školních hospodářství a školy si musely mezitím najít jiné možnosti. Kromě svých zařízení (mají-li je) navazují a udržují kontakty se zemědělskými podniky, firmami a soukromníky ve svém okolí a zajišťují tak u nich žákům praxi. Ne vždy se však podaří obsáhnout celá škála činností, kterou by žáci měli absolvovat, i požadovaná kvalita.

O nedostatku kvalifikovaných pracovních sil se ví i hovoří dlouho (přes 40 % pracovníků v zemědělství je starších 50let). Vzhledem k výše uvedenému je vítaná každá rozumná iniciativa, která pomůže školám zajistit potřebný počet dobře připravených a v praxi uplatnitelných absolventů.

Po posledním (únorovém) jednání, kdy si všichni jeho účastníci vzájemně vyslechli své vize, podněty, zkušenosti kolem zemědělského školství, je rozhodnuto pokračovat v hledání shody a optimálních variant. Aktuálně bude řešen podnět Agrární komory, se kterým byli už dříve některé kraje seznámeni – centra odborného vzdělávání:

Praktické vzdělávání má široký záběr, centra jsou jen malou výsečí. „Kde se centra vzala?“ Velké změny v zemědělství v posledním

čtvrtstoletí, restrukturalizace, úbytek pracovních sil, nedostatečné financování vybavení, zanedbané školní statky..., vše se odráží na kvalitě praxe žáků. Řešení je otázka peněz. Oproti minulým programovacím obdobím se v současné době objevila šance. Centra mají mít národní charakter, nemohou vzniknout na zelené louce. Jako nejlepší možnost se jeví dobudování stávajících školních statků, školních hospodářství. Ale tam jsou zřizovatelé kraje, a proto je nutný jejich zájem i nabídka vhodného školského zařízení.

Představa Agrární komory je – zřídit sedm center (3 zemědělská, 2 zahradnická, 2 lesnická). Po vyjádření zástupců krajských úřadů k ustanovení tzv. center, po výběru nejvhodnějších, by se následně řešilo vybavení materiální, personální...

Další kolo jednání Národního kulatého stolu k zemědělskému školství by se mělo uskutečnit 18. března 2015, po oficiálním vyjádření zástupců krajských úřadů k ustanovení tzv. center odborné přípravy.

Desetiletí výzkumu ve vzdělávání

X. ročník konference EDUCO 2015 ve Vysokých Tatrách

Hlavní organizátor konference – Institut vzdělávání a poradenství ČZU v Praze společně s Katedrou zoologie a antropologie FPV UKF v Nitre, Geologickou sekcí PřF UK v Praze a Klubem ekologické výchovy, asociace pedagogů a škol pro environmentální vzdělávání Praha připravili jubilejní ročník konference, která se konala ve dnech 30.–31. 1. 2015 už tradičně v Tatranské Štrbě ve školicím zařízení Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy ČR.

Téma letošního X. ročníku – Desetiletí výzkumu ve vzdělávání a další perspektivy v rámci přípravy učitelů přírodovědných, zemědělských a příbuzných oborů zahrnovalo i malé ohlédnutí za předchozími konferencemi educo.

Konference se už tradičně zúčastnili vysokoškolští učitelé a další odborníci, kteří se podílejí na přípravě učitelů a na jejich dalším vzdělávání v uvedených oborech. Tematicky byla konference zaměřena na didaktickou přípravu učitelů, perspektivy pregraduálního a dalšího vzdělávání učitelů a odborné vzdělávání, osvětu a poradenství ve vzdělávání.

Po společném zahájení, vystoupení představitelů pořádajících organizací a připomenutí uplynulých ročníků pokračovalo jednání ve dvou samostatných sekcích.

Vystoupení jednotlivých delegátů se týkala především:

- manažerských kompetencí koordinátorů environmentální výchovy
- zkušeností se zaváděním moderních vzdělávacích technologií v přípravě učitelů
- badatelsky orientované výuky a zkušenostnímu učení v přírodovědných předmětech
- pedagogických praxí oborů učitelství v odborném vzdělávání
- výuky studentů se speciálními vzdělávacími potřebami
- možnosti spolupráce absolventů s univerzitou
- nové koncepce vzdělávání Ministerstva zemědělství na období 2015–2020
- oblastí financování dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků a nároků učitelů z pohledu zákona

- klíčových a přenositelných kompetencí v odborném vzdělávání
- problematiky výuky geologie a geověd

Závěry konference zdůraznily

- nutnost posilování manažerských kompetencí u koordinátorů environmentální výchovy
- význam pedagogické praxe v přípravě učitelů v rámci odborného vzdělávání, zejména se zaměřením na rozvoj pedagogických, didaktických a diagnostických kompetencí
- nutnost zvýšit povědomí o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, podporovat vznik speciální didaktiky pro tyto žáky a jejich integraci v rámci běžné třídy
- potřebu zvýšit povědomí o nárocích učitelů na DVPP (další vzdělávání pedagogických pracovníků) a jeho financování

- potřeba zavedení kombinované formy studia oboru geologie a posílení výuky geologie na středních školách
- význam nové Koncepce vzdělávání Ministerstva zemědělství na období 2015–2020, která má čtyři hlavní cíle: další odborné vzdělávání dospělých, mimoškolní vzdělávání dětí a mládeže, transfer poznatků z oblasti vědy a výzkumu do praxe a optimalizaci počtů a zvýšení kvality absolventů škol.

Co ale ještě přinesly konference přímým účastníkům?

- pravidelné setkávání
- možnost osobní komunikace

- vzájemné přátelství, nové přátele
- inspiraci ve společné přípravě učitelů
- navázání další spolupráce, získávání kontaktů
- možnost přenést vědecké poznatky do praxe
- osvěžení v krásné přírodě Tatranského národního parku
- ...

Pokračovat v tradici? Nad touto otázkou nikdo z přítomných nezávážal. Příští ročník by se uskutečnil zase v gesci slovenských poradatelů. Bude začátek dalšího desetiletí konání konferencí v jarní Nitře? Uvidíme. Mezitím se samostatnými články začneme vracet k některým letošním vystoupením.

Inovačné trendy v agrotezorte od roku 2014

V polovici decembra sa v Piešťanoch uskutočnil workshop pod názvom: Inovačné trendy v agrotezorte od roku 2014. Podujatie organizoval EZAT/Európsko-slovenské združenie agroturizmu a turizmu v rámci Programu rozvoja vidieka 2007–2013 a bolo určené pre poľnohospodárske a potravinárske podniky z Bratislavského kraja.

Prioritou aj vzdelávanie

Medzi hlavné úlohy EZAT patrí rozvíjať celoslovenskú a regionálnu spoluprácu v oblasti poľnohospodárstva, cestovného ruchu a agroturizmu, regionálneho rozvoja a zamestnanosti, pre potreby subjektov zaoberajúcich sa touto oblasťou podnikania. Medzi priority patrí aj usmerňovanie a vzdelávanie v oblasti poľnohospodárstva, potravinárstva a priameho predaja produkcie pomocou vzdelávacích programov, zameraných na rozvoj tejto oblasti.

Za týmto účelom a práve z dôvodu rozvoja vzdelanostnej úrovne subjektov Bratislavského kraja spadajúcich pod Os 1 Programu rozvoja vidieka 2007–2013 (PRV 2007–2013) sa združenie roz-

hodlo pripraviť vzdelávací a informačný projekt v rámci opatrenia 1.6 Odborné vzdelávanie a informačné aktivity z PRV 2007–2013. Chce tak ďalej šíriť najnovšie teoretické poznatky a praktické skúsenosti cez popredných odborníkov v danej oblasti v rámci SR pre všetkých pracujúcich v poľnohospodárstve a potravinárstve v celi Ostatné oblasti.

Workshop poskytol podnikateľom erudované teoretické a praktické vedomosti a aktuálne informácie, zamerané na zavádzanie inovácií a nových metód práce v oblasti poľnohospodárstva, potravinárstva a ekonomiky agropodniku. Účastníci získali informácie z aktuálnych noriem a predpisov z oblasti poskytovania priamych podpôr na pôdu platných pre rok 2014 a už chystaných zmien pre rok 2015.

Priame platby a krížové plnenie od roku 2014

„V roku 2014 v oblasti priamych platieb boli dotované tituly Jednotná platba na plochu (SAPS), Platba na dojniciu, Osobitná platba na cukor a Osobitná platba na ovocie a zeleninu za predpokladu dodržiavania krížového plnenia (GAEC, Povinné požiadavky hospodárenia),“ povedal **Ing. Juraj Kožuch**, riaditeľ sekcie priamych platieb PPA (Pôdohospodárska platobná agentúra). Počet žiadostí na dotáciu oproti roku 2012 (16 413 žiadostí) vzrástol v roku 2014 na konečný počet 17 753 žiadostí na dotáciu pri celkovej výmere 1,883 mil. ha. Pri platbách na dojniciu to bolo 1463 žiadateľov s počtom 134 tis. ks. Pri platbe na cukor to bolo 346 žiadostí s výmerou 32 tis. ha. Pri osobitnej platbe na zeleninu a ovocie bolo zaznamenaných 660 žiadostí pri výmere 12 tis. ha.

„V prípade agroenvironmentálnych záväzkov sme vychádzali z Nariadenia vlády SR č. 499/2008 Z. z. (novela č. 50/2014 Z. z.). Ak žiadateľ, ktorý plnil podmienky v päťročnom záväzku 2009–2013, chcel pokračovať v záväzku do 31. decembra 2014, bol povinný predložiť Pôdohospodárskej platobnej agentúre žiadosť o pokračovanie vykonávania opatrenia. Žiadosť o pokračovanie sa predkladala samostatným listom do konca marca 2014 odo dňa nadobudnutia účinnosti novely,“ vysvetlil Ing. Juraj Kožuch.

Plánované opatrenia pre roky 2015–2020:

- Prechodná zjednodušená schéma – modifikovaná plošná platba (SAPS)
- Platba na poľnohospodárske postupy prospešné pre klímu a životné prostredie – greening
- Prechodná vnútroštátna pomoc – VDJ (platba na veľké dobytky jednotky), DPP (doplnková platba na plochu), CHM (platba na chmel)
- Platba na oblasti s prírodnými prekážkami (fakultatívna)
- Platba pre mladých poľnohospodárov
- Dobrovoľne viazaná podpora – dnes Platba na dojniciu (fakultatívna)
- Redistributívna platba = zo stropovania (fakultatívna)
- Režim pre malých poľnohospodárov (fakultatívna)

Zároveň treba pripomenúť, že od roku 2015 vstupujú do platnosti **platby pre mladých farmárov**. Platba pre mladých poľnohospodárov sa poskytne fyzickým osobám a/alebo osobám, ktoré prvý-

krát zakladajú poľnohospodársky podnik ako vedúci predstaviteľ podniku, alebo ktoré takýto podnik už založili v priebehu piatich rokov predchádzajúcich prvému podaniu žiadosti o zaradenie do režimu SAPS a ktoré nemajú v roku podania žiadosti o zaradenie do režimu priamych platieb viac ako 40 rokov.

Platba je určená striktné na obdobie prvých piatich rokov podnikania, obdobie piatich rokov sa skraca o počet rokov, ktoré uplynuli medzi založením podniku a prvým podaním žiadosti o platbu pre mladých poľnohospodárov. Založením poľnohospodárskeho podniku sa v prípade právnických osôb rozumie založenie mladými poľnohospodármi s kontrolou nad právnickou osobou; ak viacerí mladí poľnohospodári získali kontrolu nad právnickou osobou v rôznych časoch, tak prvé získanie kontroly nad právnickou osobou sa považuje za čas založenia podniku.

Legislatívne zmeny

V oblasti nakladania s pôdou v majetku a správe štátu boli v roku 2014 novelizované dve hlavné legislatívne normy, a to: Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov, a to na základe §§ 16, 18, 19 zákona a Nariadenie vlády SR č. 238/2010 Z. z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti o podmienkach prenajímania, predaja, zámeny a nadobudnutia nehnuteľností Slovenským pozemkovým fondom (SPF):

„Fond je povinný pri prevodoch pozemkov prihliadať prednostne na potrebu ich prevodu na uspokojenie reštitučných nárokov oprávnených osôb podľa osobitného predpisu, podľa § 3 ods. 4 nariadenia vlády a § 19 ods. 2 zákona č. 180/1995 Z. z.,“ povedala **Ing. Gabriela Matečná**, generálna riaditeľka SPF. Fond nepredá ani neprevedie vlastníctvo k pozemkom fyzickej alebo právnickej osobe, ktorá je dlžníkom fondu. Fyzická alebo právnická osoba, ktorá žiada prevod pozemku túto skutočnosť preukazuje vyhlásením, ktorého vzor dodá príslušný regionálny odbor. Slovenský pozemkový fond zapracováva predkupné právo do zmlúv a návrhov na vklad vlastníckeho práva vyhotovených na účely:

- a) výstavby (do kolaudácie), ťažby (10 rokov)
- b) založenia (výsadby) trvalých porastov (10 rokov)
- c) prevodu pozemkov v zastavanom areáli hospodárskych dvorov (poľnohospodárske podniky alebo správcovia lesného majetku štátu) (3 roky od účinnosti zmluvy)

Zmluvu o nájme pozemku na poľnohospodárske účely pri prevádzkovaní podniku na určitý čas možno uzavrieť najmenej na 5 rokov (u nového nájomcu), najviac na 25 rokov.

Prednostné právo na uzatvorenie novej nájomnej zmluvy

má: blízka osoba doterajšieho nájomcu, ak doterajší nájomca, ktorým je samostatne hospodáriaci roľník alebo fyzická osoba, požiada o skončenie nájmu za podmienky doterajšieho včasného a riadneho plnenia si záväzkov, ak táto osoba spĺňa podmienky na prenájom a má o prenájom pozemkov záujem (§ 2 ods. 16 nariadenia vlády), dedič doterajšieho nájomcu, ktorý sa na základe písomnej dohody oprávnených dedičov zaviazal pokračovať v poľnohospodárskej činnosti (§22 zákona č. 504/2003 Z. z.), ak doterajší nájomca zomrel alebo bol vyhlásený za mŕtveho, alebo pozemkové spoločenstvo, ktoré vlastní podiely na spoločnej nehnuteľnosti; v takom prípade fond prenajme podiely spoločnej nehnuteľnosti podľa § 6 zák. č. 181/1995 Z. z. pozemkovému spoločenstvu na účely lesného hospodárstva a poľnohospodárstva (§ 2 ods. 3 nariadenia vlády).

„Aktuálne zákony súvisiace s podnikaním pre roky 2014 a 2015, Zákon o účtovníctve, Zákon o dani z príjmov, Zákon o zdravotnom a sociálnom poistení rieši Novela zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov schválená dňa 17. 10. 2013 Národnou radou Slovenskej republiky a platná od 1.1.2014,“ zdôraznila **Ing. Dagmar Richterová**, gestorka EZAT pre účtovníctvo a dane.

„Zmeny a doplnenia prijaté v novele zákona o účtovníctve majú zjednodušiť podnikanie najmä malým a stredným podnikateľom a spresniť časť týkajúcu sa registra účtovných závierok. Zjednotenie podnikania sa týka oblastí oceňovania, inventarizácie a zostavovania účtovnej závierky. Zmeny pocítila aj podnikatelia účtujúci v sústave jednoduchého účtovníctva či neziskové organizácie. Najzásadnejšou zmenou v zákone o účtovníctve, ktorá má zjednodušiť život malým a stredným podnikateľom a znížiť ich administratívne zaťaženie, je zavedenie nového typu účtovnej jednotky, a to možnosť účtovnej jednotky (podniku) považovať sa za mikro účtovnú jednotku,“ povedala Ing. Dagmar Richterová.

Podnikové financie v praxi agropodnikov

„Mnohé agropodniky v dnešnom období sa vo zvýšenej miere zaoberajú o problematiku, ktorú by sme mohli nazvať v stručnosti „Využitie teórie podnikových financií v praxi agropodnikov alebo Financie a ich využitie v riadení a rozvoji agropodniku,“ povedal **doc. Ing. Peter Gallo**, CSc, gestor EZAT pre ekonomiku.

Súčasná teória podnikových financií a finančného riadenia v trhovej ekonomike zdôrazňujú, že „hlavnou funkciou finančného riadenia je plánovanie, získavanie a užívanie kapitálu s cieľom maximalizovať výkonnosť podnikovej činnosti“.

„Vo všetkých týchto oblastiach podnik vzťahy plánuje, pritom hľadá optimálne rozmiestnenie a riešenie jednotlivých finančných problémov. To nie je možné bez finančnej analýzy a bez systematickej regulácie konkrétnych opatrení v závislosti od skutočného priebehu podnikateľských činností,“ pripomenul Peter Gallo. Ako to v praxi vyzerá si mohli účastníci workshopu overiť v simulovanom praktickom cvičení a rozbere svojho vlastného poľnohospodárskeho či potravinárskeho podniku.

Motivácia nových a mladých farmárov

„Zmyslom Spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ (SPP) je pomôcť stabilnej a efektívnej výrobe vysokokvalitných potravín, ktoré sú schopné konkurencie na svetových trhoch a vyrobené environmentálne udržateľným spôsobom. Jej cieľom je tiež podporovať ekonomickú aktivitu na vidieku a zabrániť tak jeho vyľudňovaniu,“ povedal **Ing. Miroslav Babinský**, gestor EZAT pre poľnohospodárstvo.

„Aj preto sme prostredníctvom tohto workshopu chceli agropodnikateľom z Bratislavského kraja predstaviť najnovšie trendy a inovácie spojené s aktuálnymi informáciami o budúcich cieľoch Spoločnej poľnohospodárskej politiky, jednotlivých schémach financovania priamych platieb v SR ako aj najnovších legislatívnych predpisoch v oblasti nakladania a správy s pôdou Slovenského pozemkového fondu. Hlavným motívom však bolo podchytiť súčasný inovačný trend, a to motivovať nových a mladých farmárov, aby sa chytili príležitosti, ktoré im aktuálne platná legislatíva od roku 2015 ponúka.

Viac na www.agroturizmusslovakia.sk a www.ezat.sk

Ing. Miroslav Babinský

Európsko-slovenské združenie agroturizmu a turizmu ✨

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVYOP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Zkvalitnění výuky ve vztahu k odborné praxi na zemědělské škole v Táboře

Vyšší odborná škola a Střední zemědělská škola v Táboře zaujímá v rámci zemědělského školství významné prvenství. V roce 1866 byla založena jako první vyšší česká zemědělská škola a v roce 1900 byla povýšena na královskou hospodářskou akademii s vysokoškolskou organizací studia. Od roku 1919 byla v nově postavené budově zřízena čtyřletá střední hospodářská škola, která v upravené formě přetrvává dodnes.

Škola trvale podporuje rozvoj odborných znalostí absolventů pro zvýšení jejich uplatnění na trhu práce. Svou vysokou odbornou úroveň mimo jiné udržuje i aktivitami v rámci zapojení do vlastních, krajských či celostátních projektů. Projekty jsou kromě ekonomického přínosu také přínosem motivačním, vzdělávacím, profesním a modernizačním. Jedním z vlastních vypracovaných projektů, který byl schválen a od 2. září 2013 na škole realizován, je projekt č. CZ.1.07/1.1.14/02.0051 s názvem **Zkvalitnění výuky ve vztahu k odborné praxi na zemědělské škole v Táboře**. Je zařazen do Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost s názvem oblasti podpory Zvyšování kvality ve vzdělávání. Projekt je spolufinancován z 85 % z Evropských sociálních fondů a z 15 % ze státního rozpočtu ČR.

Realizovaný projekt vycházel ze současných potřeb trhu práce připravit flexibilní a konkurenceschopnou pracovní sílu, která se umí orientovat nejen na domácím trhu práce, ale i v zahraničí. Projekt byl zaměřen na zkvalitnění výuky prakticky zaměřených předmětů a cizích jazyků vycházející ze Školního vzdělávacího plánu, z teoretické výuky a také z požadavků zaměstnavatelů na profesní vědomosti a dovednosti žáků. Pro podporu konkurenceschopnosti na trhu práce v zahraničí nebo u zahraničních zaměstnavatelů pedagogové školy vytvořili vzdělávací materiály i v anglickém a německém jazyce se zaměřením na profesní odbornost žáků.

Cílovou skupinou projektu byli žáci 1.–4. ročníku studijního oboru Agropodnikání a Ekonomika a podnikání. Následná výuka a ověřování zpracovaných materiálů byla zajišťována odbornými učiteli a učiteli praxe.

V rámci projektu vznikly učební texty a vzdělávací materiály odborného předmětu Praxe pro jednotlivá zaměření studijního oboru Agropodnikání a Ekonomika a podnikání. Při výuce cizích jazyků

byla rozšířena oblast odborných výrazů formou metodických vzdělávacích materiálů s důrazem na konverzaci včetně slovníků základních odborných výrazů.

Důležitou součástí většiny zpracovávaných materiálů pro obor Agropodnikání byla problematika ochrany a tvorby životního prostředí související s trvale udržitelným rozvojem venkovského prostoru, zásadami správné zemědělské praxe a welfare hospodářských zvířat. V oboru Ekonomika a podnikání byla uplatněna komponenta informačních technologií s využitím výpočetní techniky pořízené z projektu.

Z finančních prostředků projektu se provedla modernizace učebny na Školním statku v Měšicích včetně vybavení výpočetní technikou a zavedením bezdrátového internetu pro začlenění výuky IT i na cvičné hale.

Spojením realizace nově vytvořených učebních textů a vzdělávacích materiálů, praxe na školním statku a ve smluvních zemědělských podnicích je – s přispěním projektu – vytvořen kvalitní základ pro zvýšení úspěšnosti absolventů školy při jejich zařazování do pracovního procesu.

Ing. Olga Plašilová, VOŠ a SZeŠ Tábor

Pro úspěšný vstup na trh práce

Zvýšení odborného vzdělávání žáků a učitelů v zemědělských a zahradnických oborech

Během uplynulých třech měsíců prvního pololetí školního roku se žáci Střední školy zahradnické a zemědělské Antonína Emanuela Komerse, Děčín-Libverda v rámci projektu Erasmus+ zúčastnili odborných pracovních stáží v Německu a ve Španělsku.

Nejprve vycestovalo 21 žáků oboru Veterinářství, Agropodnikání a Zahradnictví do španělských měst Ubeda a Sevilla. Zde strávili tři týdny získáváním pracovních zkušeností na kozí farmě, ve veterinárních ordinacích, v psím hotelu a v zahradnických firmách. V další fázi projektu se měsíční pracovní stáže na kozí farmě v městě Ubeda zúčastnily dvě bývalé studentky oboru Agropodnikání.

Během svých pobytů ve Španělsku všichni žáci absolvovali kurzy španělštiny, navštívili mnoho krásných míst a poznali španělskou kulturu.

Zpracování kozího mléka na farmě ve městě Ubeda

Obvyklá odpolední svačinka na farmě

Další tři žáci byli vysláni na tři týdny do německého zemědělského podniku v Köllitsch, který se kromě běžného provozu věnuje výzkumné činnosti a výcviku budoucích zemědělských odborníků. Během stáže si žáci kromě odborných kompetencí v živočišné výrobě prohloubili také komunikační dovednosti v německém jazyce a absolvovali výlety do okolí saského městečka Köllitsch.

Rozlučovací večírek s naší lektorkou španělštiny v rezidenci, kde jsme bydleli

Odlet skupiny žáků 4. ročníku oboru Veterinářství z letiště Václava Havla v Praze

Ještě před skončením projektového období (11. 8. 2014 – 10. 8. 2015) vycestují dva pedagogičtí pracovníci školy na dvoutýdenní pracovní stáž do Španělska. V průběhu jednoho týdne navštíví v rámci programu Erasmus+ botanickou zahradu v Córdobě, kde zdokumentují ze zahradnického hlediska důležité druhy a soustředí se na rozdíl jejich pěstování v podmínkách mírného a subtropického klimatu. Další týden budou věnovat návštěvám

produkčních zahradnictví v dané oblasti, aby zdokumentovali rozdíly technologických postupů při pěstování okrasných i užitkových zahradních kultur. Své poznatky a zkušenosti potom přenesou na ostatní pedagogické pracovníky a využijí v další výuce.

Celý pobyt našich studentů a pedagogů v zahraničí je hrazen z programu Erasmus+. Tento nový vzdělávací program Evropské unie na období 2014–2020 podporuje spolupráci a mobilitu ve všech sférách vzdělávání, v odborné přípravě a v oblasti sportu a mládeže. Je nástupcem Programu celoživotního učení, programu

Mládež v akci a dalších. Jeho cílem je usnadnit absolventům škol vstup na trh práce.

Věříme, že naši žáci získají prostřednictvím těchto stáží nové zkušenosti, které využijí v budoucím životě při hledání pracovních příležitostí. Pro pedagogy se jedná o vynikající příležitost získání nových zkušeností, které pozitivně ovlivní předávané zkušenosti v hodinách odborných předmětů u nás na škole.

Ing. Libor Kunte, Ph.D., ředitel školy ☀

Petra Gruntová – Clínica Veterinaria Victoria; Jiřina Bažantová – Centro Veterinario Amate; Tereza Zemancová; Lucie Macánová – Como Reyes Clínica Veterinaria

Informační servis

Zastoupení Evropské komise

Pěstování geneticky modifikovaných plodin v EU

EU má jedny z nejpřísnějších předpisů v oblasti geneticky modifikovaných potravin na světě a pěstování geneticky modifikovaných plodin se povoluje pouze po důkladném posouzení rizik. Členské země přesto chtějí více možností, jak omezit pěstování těchto plodin na svém území.

Je pěstování geneticky modifikovaných plodin v EU povoleno?

Ano, ale pouze tehdy, pokud je jejich pěstování schváleno na úrovni EU, poté, co Evropský úřad pro bezpečnost potravin (EFSA) provede přísné posouzení rizik pěstování jednotlivých plodin. Po udělení tohoto povolení mohou jednotlivé země EU zakázat pěstování geneticky modifikovaných produktů na svém území pouze za použití tzv. „ochranné doložky“. Takové rozhodnutí musí ospravedlnit důkazem, že daná geneticky modifikovaná plodina může vést k poškození lidského zdraví nebo životního prostředí.

Pěstují se už na území EU nějaké geneticky modifikované plodiny a zakázal je některý členský stát?

V současné době se v EU pěstuje pouze jediná geneticky modifikovaná plodina – kukuřice firmy Monsanto MON 810, která je odolná vůči hmyzu. Některé země (Rakousko, Bulharsko, Řecko, Německo, Maďarsko, Itálie, Lucembursko a Polsko) ale přijaly ochrannou klauzuli zakazující její pěstování na svém území.

Proč chce EU změnit svůj stávající systém pro povolování geneticky modifikovaných produktů?

Některé členské státy požadují větší svobodu a flexibilitu při omezování nebo zakazování pěstování geneticky modifikovaných organismů na svém území. V reakci na to Komise navrhla změny stávajících pravidel. V současné době tyto změny projednává Evropský parlament a Rada EU.

Kdy vstoupí nové předpisy v platnost?

V roce 2011 přijal Evropský parlament v prvním čtení kladné stanovisko s pozměňovacími návrhy. 12. června 2014 dosáhla Rada EU politické dohody, která zákonodárcům umožní pokračovat ve druhém čtení a pokusit se dosáhnout dohody o společném textu. K přijetí konečného znění by mělo dojít v příštím roce.

První tři programy rozvoje venkova mají zelenou

Evropská komise v prosinci schválila první tři ze 118 programů rozvoje venkova, které mají do roku 2020 zlepšit konkurenceschopnost evropského zemědělství a péči o přírodní prostředí a klima a zároveň upevnit ekonomickou a sociální strukturu venkova. Jsou to národní plány Dánska, Polska a Rakouska. Do konce roku následovalo dalších šest programů, které dohromady představují zhruba 22 % výdajů rozpočtu EU na rozvoj venkova. Na 118 víceletých projektů, které se budou realizovat jak na národní, tak regionální úrovni, dá Unie během let 2014–2020 prostřednictvím Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova celkem 95,6 miliardy eur. Další prostředky poplynou z národních, regionálních i soukromých zdrojů.

Jednou z velkých předností koncepce rozvoje venkova je stanovení šesti hlavních priorit, avšak je na každém členském státě nebo regionu, aby si sestavil takový program, jaký je pro něj v dané situaci nejlepší.

Dokladem toho je například program Polska, díky kterému má vzniknout přes 22 000 pracovních míst a takřka 1 800 seskupení producentů. Zhruba 200 000 zemědělských podniků dostane podporu na investice.

V Dánsku kladou velký důraz na podporu inovací s cílem vytvořit bezmála 1 000 „zelených pracovních míst“, chystají se zdvojnásobit plochu, na níž se věnují ekologickému zemědělství, a investují do zemědělských technik šetrných k životnímu prostředí.

Rakousko pak mezi své hlavní priority zařadilo klimatické a environmentální problémy a za cíl si stanovilo obhospodařovat více než 80 % zemědělské půdy tak, aby byla chráněna a podporována biodiverzita. Dále má program nabídnout možnosti vzdělávání pro více než 600 000 zemědělců a přibližně polovina obyvatel venkova by měla mít k dispozici lepší služby, například vysokorychlostní širokopásmové připojení.

Rozvoj venkova tvoří tzv. druhý pilíř společné zemědělské politiky, který umožňuje členským státům čerpat ze zdrojů EU prostředky na národní či regionální víceleté spolufinancované programy. Celkem by se mělo v 28 členských státech realizovat 118 programů.

Hlasování o možnosti omezit geneticky modifikované organismy

Poslanci v lednu schválili novou legislativu, která umožní členským státům EU na svém území omezit nebo zcela zakázat pěstování plodin obsahujících geneticky modifikované organismy (GMO). Nová legislativa, na jejímž znění se Evropský parlament s Radou neformálně dohodl v prosinci loňského roku, byla navržena již v roce 2010. Její projednávání však bylo čtyři roky zablokováno

kvůli neshodám mezi členskými státy ohledně obecného přístupu ke geneticky modifikovaným organismům.

Dohodu s ministry členských států podpořilo 480 poslanců, 159 hlasovalo proti a 58 se zdrželo hlasování.

Nová pravidla umožní členským státům zakázat geneticky modifikované organismy na základě politiky ochrany životního prostředí, která by uváděla i jiná rizika pro zdraví a životní prostředí než ta, jejichž hodnocení již provádí Evropský úřad pro bezpečnost potravin (EFSA).

Členské státy budou moci geneticky modifikované organismy zakázat také z jiných závažných důvodů, například územního plánování, sociálních a hospodářských dopadů, kdy by bylo možné tyto organismy vyloučit z plodin nebo dokonce celkově ze záměrů zemědělské politiky. Zákazy se budou vztahovat také na skupiny geneticky modifikovaných organismů označených podle plodiny či povahy.

Dříve než členský stát bude moci přistoupit k těmto opatřením, budou mít pěstitelé geneticky modifikovaných organismů možnost souhlasit s navrhovanými omezeními v rámci postupu o rozhodování o jejich povolení. Pokud by však s omezením daná společnost nesouhlasila, členské státy budou moci zákaz prosadit jednostranně.

Členské státy by měly rovněž zajistit, aby nedocházelo ke kontaminaci jiných produktů geneticky modifikovanými organismy, a zvláštní pozornost je nutné věnovat prevenci přeshraniční kontaminace na území sousedního členského státu.

Nová legislativa vstoupí v platnost na jaře 2015.

Nové potraviny: užitečná inovace, nebo zdravotní riziko?

Jak definovat a regulovat nové potraviny? Výbor pro životní prostředí, veřejné zdraví a bezpečnost potravin projednal návrh nařízení, jehož cílem je nové potraviny definovat a zjednodušit proces jejich povolování. Evropská komise předložila návrh na revizi stávajících pravidel už v roce 2008, ale politici nebyli schopni se na návrhu dohodnout, protože zahrnoval potraviny z klonovaných zvířat. Ty jsou z nového návrhu vyloučeny.

Abychom měli jistotu, že nové potraviny (např. novozélandský špenát, šťáva z plodů Noni, Chia semínka) nejsou pro naše zdraví rizikem, musí projít procesem autorizace. Ale nejde jen o v EU dosud nezvyklé potraviny, jde i o nové technologie používané při výrobě. Projednávané nařízení by se mělo vztahovat i na nanomateriály určené pro použití v potravinách.

Zdroj: Zastoupení Evropské komise v České republice ✨

Putování na Orlík a Svatou Horu

Téměř každoročně na přelomu roku pořádá katedra rostlinné výroby Fakulty agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů České zemědělské univerzity v Praze výjezd pro zaměstnance a doktorandy. Koncem roku se uskutečnila prohlídka vodní elektrárny Orlík a návštěva poutního místa Svatá Hora u Příbrami. Výjezd zakončilo občerstvení na zámku v Dobříši.

Vodní elektrárna

První zastávka se týkala přehrady a elektrárny Orlík. Účastníci exkurze se od místního průvodce dozvěděli množství zajímavých informací. Vodní elektrárna Orlík, která byla společně s přehradou vybudována v letech 1954 až 1962 v blízkosti obce Solenice na Příbramsku, se stala stěžejním článkem vltavské kaskády. Přehrada zadržující 720 miliónů metrů krychlových vody je v současnosti nejobjemnější akumulací nádrží v České republice.

Vysoká hráz Orlické přehrady zadržuje 720 miliónů metrů krychlových vody

Vodní elektrárna Orlík se významně podílí na řízení energetické soustavy ČR a na výrobě elektrické energie. V současné době elektrárna patří mezi špičkové regulační elektrárny na našem území. Celkový výkon dosahuje 364 MW. K přednostem elektrárny patří schopnost velmi rychlého najezení soustrojí a dodávky energie do přenosové sítě, a to

zhruba za dvě minuty. Elektrárna je řízena dálkově z centrálního dispečinku Vodních elektráren ve Štěchovicích.

V elektrárně se nacházejí čtyři plně automatizovaná soustrojí s Kaplanovými turbínami. V současnosti jsou tato soustrojí vybavena moderními osmilopátkovými koly. Elektrická energie z generátorů o napětí 15 kV je transformována v šesti jednofázových jednotkách na napětí 220 kV. Ačkoliv po povodni v roce 2002 patřil Orlík k nejvíce poškozeným elektrárnám na Vltavské kaskádě, v současnosti by to už nikdo nepoznal. Exkurze do elektrárny byla velmi poučná a průvodce vstřícný.

Poutní místo

Druhá zastávka následovala na známém mariánském poutním místě Svatá Hora u Příbrami. I přes chladné a větrné počasí si zúčastnění nenechali ujít poutavý výklad o tomto skvostu barokní architektury tyčícím se nad městem Příbram již více než tři století.

Původní kapli pocházející ze čtrnáctého století roku v polovině století sedmnáctého přebudovali jezuité.

V současnosti je Svatá Hora nejen nejvýznamnějším a nejstarším mariánským poutním místem v Čechách, ale také pokladnicí umění. Jedná se o jeden z nejrozsáhlejších komplexů budov ze sedmnáctého století na našem území s vzácnými vrcholně barokními portály a schodištěm.

Kromě velmi hodnotné raně barokní architektury zde přichází mohou obdivovat také několik set plastik a obrazů. Pozornost poutá mimořádně bohatá štuková výzdoba a četné práce uměleckých řemeslníků předešlých generací.

Každá doba zanechala na Svaté Hoře stopy své činnosti. Téměř všechny oltáře v bazilice a jejích kaplích byly několikrát za staletí vyměněny za nové. Obnovy se dočkaly také lavice, kazatelna, zpovědnice, varhany a další. V nedávné minulosti prošla generální rekonstrukcí bazilika, která získala nové vnitřní vybavení.

Ing. Hana Honsová, Ph.D.

Česká zemědělská univerzita v Praze 🌻

Monumentální výzdoba barokního komplexu každého nadchne

Kroky přítomných směřovaly na poutní místo Svatá Hora

Představujeme Střední odborné učiliště potravinářské Jílové u Prahy

Střední odborné učiliště potravinářské vzniklo v roce 1979 namísto zemědělského učiliště a sloužilo coby učiliště Čokoládoven. Od roku 1991 je zřizováno Středočeským krajem jako jeho příspěvková organizace.

Střední odborné učiliště sídlí v malebném posázavském kraji ve vlastním areálu, který zahrnuje školu, domov mládeže, stravovací zařízení a dílny. Po celou dobu své historie se zabývá přípravou budoucích profesionálů v potravinářských oborech.

V učilišti se vyučují čtyři **tříleté učební obory** zakončené učňovskou zkouškou. Pro úspěšné vyučence škola nabízí **dvouleté nástavbové studium** zakončené maturitní zkouškou. Kromě toho nabízí jeden **čtyřletý maturitní obor**.

CUKRÁŘ – CUKROVINKÁŘ – obor navazuje na původní žáky učící se pro Čokoládovny. I žáci se tak učí vyrábět nejen klasické cukrářské výrobky, ale umí zpracovávat čokoládovou hmotu na pralinky a kandytovou hmotu na cucavé bonbony.

KUCHAŘ – žáci se naučí připravovat pokrmy české i zahraniční kuchyně. Praxe probíhá ve školních prostorách a na smluvních pracovištích v hotelech i restauracích.

KUCHAŘ – ČÍŠNÍK – obor naučí žáky nejen připravovat pokrmy, ale i tyto pokrmy servírovat v souladu s pravidly číšnické práce.

PRODAVAČ SMÍŠENÉHO ZBOŽÍ – obor je zaměřen na přípravu budoucích prodáváčů, kteří najdou své uplatnění v různých oborech prodeje. Praxe tohoto oboru je v různých obchodních řetězcích.

GASTRONOMIE – čtyřletý obor má nižší podíl praxe než je tomu u učebních oborů a žáci získávají praktické dovednosti ve zvoleném oboru, ale objem teoretického vyučování žáky připravuje k maturitní zkoušce.

PODNIKÁNÍ – nástavbové studium je určeno pro žáky po vyučení a výuka je zaměřena na ekonomické a všeobecně vzdělávací předměty tak, aby žáci byli připraveni ke složení maturitní zkoušky.

Kromě klasické přípravy nabízí škola svým žákům všech oborů i různé rozšiřující kurzy – barmanský kurz, kurz studené kuchyně, kurz kávy. Cukráři se v rámci odborného výcviku naučí zpracovávat pravou čokoládu, což je málo obvyklé a velmi žádané u budoucích zaměstnavatelů. S novými trendy v potravinářských profesích se mohou žáci seznámit na tuzemských, ale i zahraničních výstavách.

Pozvánka pro žáky základních škol

Základní školy využívají v rámci předmětu „svět práce“ nebo „občanská nauka“ možnosti navštívit školní dílny a vidět předvádění ukázek cukrářského řemesla nebo se seznámit se zajímavými zařízeními v gastronomii.

Poznat všechno je možno i ve DNI OTEVŘENÝCH DVEŘÍ 12. února 2015 (10:00 – 17:00 hod), či v jiných dnech po telefonické domluvě (tel.: 241 950 776, 409, 246).

Významnou událostí je výstavba moderní budovy školy, která bude letošního jara dokončena a vybavena pro výuku novými technologiemi.

Více informací: <http://www.souppilove.cz/>

Ukázka z výstavy „Slavnostní stolování“ v Regionálním muzeu v Jílovém u Prahy, kterou připravili žáci a pedagogové učiliště za přispění a pomoci pracovníků muzea

Mobilní teleworking

Uvádíme poslední čtvrtý díl našeho seriálu – Teleworking neboli práce na dálku – který jsme uváděli od listopadového čísla Zemědělské školy. Teleworking je nový způsob organizace práce, kdy pracovník nemusí dojíždět do práce, ale může být díky informačním technologiím nezávislý na místě, kde pracuje.

Pracovník, který nepracuje v kanceláři, ale musí být vždy ve spojení se svou organizací, je propojen např. notebookem, který se připojuje prostřednictvím WIFI nebo služeb mobilního operátora. V takovém případě může pracovat kdekoliv na světě, kde je možnost přijímat telefonní signál pro mobilní telefon. Tento typ pracovníků může pracovat v jakémkoliv dopravním prostředku, jako je např. auto, vlak, letadlo (za předpokladu, že předpisy příslušné letecké společnosti takovou činnost umožňují). Typickými představiteli těchto profesí jsou obchodní zástupci a řídicí pracovníci, kteří na svých cestách mohou být kdykoliv ve spojení se svým pracovištěm.

Pokud jde o životní styl pracovníků na dálku v současné době, existují v podstatě dvě skupiny: jednak ti, kteří se neustále přemisťují a ti, co pracují pouze z domova nebo střídají práci doma a na pracovišti.

Pracovníci, kteří cestují, vykazují velkou geografickou mobilitu. Jde především o prodáváče, údržbáře, opraváře apod., kteří se permanentně přesouvají k různým klientům, nebo o zaměstnance, kteří cestují mezi několika pracovišti firmy, a to v rámci jednoho nebo i více států. Takový pracovník většinou disponuje dokonalým technickým vybavením a během svých cest vypracovává i potřebnou dokumentaci. Do sídla firmy se vrací jen proto, aby neztratil kontakt s vedením firmy a se svými kolegy.

Druhým typem jsou pracovníci, kteří pracují doma nebo střídavě doma a na pracovišti. Mobilní zařízení dnes velmi úspěšně konkuruje klasickému stolnímu počítači a velká část pracovníků z domova využívá právě notebook. Mobilní přístroje ale nejsou vhodné pro soustavnou kancelářskou práci, ovšem i k těmto přístrojům se vyrábí dodatečné vybavení, aby bylo možné plnohodnotně pracovat. Pokud má být přístroj určen k soustavné práci, je vhodné, aby byl vybaven normální klávesnicí (stolní počítač nebo notebook).

Na druhé straně dnes již velká část uživatelů notebooků se naučila pracovat bez připojování dalších zařízení. Ostatní přístroje (např. tablety) jsou určeny především pro operace v terénu. Pokud bychom do mobilních zařízení vhodných pro práci na dálku počítali i mobilní telefony, celkový nárůst by byl enormní, ale u většiny těchto přístrojů je soustavná práce na dálku takřka nemožná.

Mgr. Pavel Sládek, Ph.D., ÚZEI Praha ✨

Februárová pranostika

Ak sa mačka vo februári vyhrieva na slnci, tak v marci sa bude vyhrievať pri peci.

Ak sa cez február zima nevysilí, nuž nám i Veľká noc bude v zimnej chvíli.

Ak vo februári nalapané vtáčiky sú tučné, to znamená ešte sneh a zimu.

Keď sa končí február severným vetrom, dobre sa darí žencom.

Keď severák vo februári neduje, potom v apríli strechy rozduchuje.

Keď vo februári žaby zakŕkajú, veľmi slabú úrodu gazdovia zvažujú.

Keď v mesiaci február mnoho snehu, býva marec suchý.

Keď v tomto mesiaci Mliečna cesta na nebi jasná, budúci rok bude hojný.

V noci fašiangovej keď vidno hviezd mnoho, ponesú sliepky moc vajec roka toho.

Keď je suchý február, je mokrý august.

Ak je február mierny, je jarný čas potom biedny.

Aké je počasie na Popolcovú stredu, také je po celý rok.

Biely február pole silí.

Mnoho snehu, mnoho sena.

Aké fašiangy, taká Veľká noc.

Februárové slnko je falošné.

Výstavy a veletrhy

březen 2015

MOLDAGROTECH (SPRING)

Mezinárodní výstava zemědělských strojů a zařízení
4.–7. 3. 2015
Kišiněv, Moldávie

AGRA/ BioAGRA

Mezinárodní zemědělský veletrh
4.–8. 3. 2015
Plovdiv, Bulharsko

RYBAŘENÍ

Výstava rybářských potřeb
5.–8. 3. 2015
Výstaviště Brno

AgriMesse

Švýcarský veletrh pro zemědělství, les a lesnictví
5.–8. 3. 2015
Thun, Švýcarsko

Save the planet

Mezinárodní konference a výstava životního prostředí
11.–13. 3. 2015
Sofie, Bulharsko

VIV ASIA

Mezinárodní veletrh technologií a systémů pro intenzivní živočišnou výrobu
11.–13. 3. 2015
Bangkok, Thajsko

AgriTek

Mezinárodní zemědělská a potravinářská výstava
11.–13. 3. 2015
Astana, Kazachstán

IHM

64. mezinárodní veletrh řemesel
11.–17. 3. 2015
Mnichov, Německo

Fiera Nazionale MECCANIZZAZIONE AGRICOLA

Národní výstava zemědělství, zahradnictví a chovu zvířat
13.–15. 3. 2015
Savigliano, Itálie

HORTI ASIA

Mezinárodní veletrh technologií zahradnictví
17.–19. 3. 2015
Bangkok, Thajsko

FIGAN (FIMA GANADERA)

Mezinárodní veletrh zařízení pro chov hospodářských zvířat a chovatelská výstava
17.–20. 3. 2015
Zaragoza, Španělsko

ZEMĚDĚLEC – JARO

42. národní výstava zeleně, mechanizace, pěstitelství, květin, ekologie a zpracování výpěstků
18.–22. 3. 2015
Výstaviště Lysá nad Labem

JEZDECKÝ FESTIVAL – JARO S KOŇMI

16. výstava koní a všeho, co k nim patří
18.–22. 3. 2015
Výstaviště Lysá nad Labem

SAJAM POLJOPRIVREDNE MEHANIZACIJE

Mezinárodní veletrh mechanizace zemědělství
19.–20. 3. 2015
Bjelovar, Chorvatsko

FOR GARDEN

9. mezinárodní veletrh zahradní architektury, nábytku, techniky a veřejné zeleně
19.–22. 3. 2015
PVA EXPO Praha

1. JIHOČESKÉ SLAVNOSTI VÍNA

Prezentace vín z Čech a Moravy, regionální potraviny, speciality
20.–21. 3. 2015
Výstaviště České Budějovice

AGROSALON

Mezinárodní veletrh zemědělské techniky
25.–28. 3. 2015
Nitra, Slovenská republika

RYBÁŘSTVO A POLOVNÍCTVO

6. ročník kontraktážno-predajnej výstavy
25.–28. 3. 2015
Nitra, Slovenská republika

AGRO

Mezinárodní veletrh zemědělství a chovu skotu
26.–29. 3. 2015
Braga, Portugalsko

AGROTECH + LAS-EXPO

Mezinárodní výstava zemědělské a lesnické techniky
27.–29. 3. 2015
Kielce, Polsko

AGRIUMBRIA

Národní zemědělská výstava
27.–29. 3. 2015
Bastia Umbra, Itálie

TRENČIANSKY ROBOTNÍCKY DEŇ

10. ročník medzinárodnej súťažnej prehliadky robotov – prác žiakov
31. 3.–1. 4. 2015
Výstavisko Expo Center Trenčín

Kdosi prohlásil, „pravda nás osvobozuje“. I proto by bylo vhodné připomenout z historie zemědělského školství i tlaky a deformace v poválečném období, zejména v období padesátých a počátku šedesátých let dvacátého století, a zároveň tak připomenout i ty poctivé pedagogy, kteří těmto tlakům odolávali..., píše nám Ing. Milan Teksl, bývalý dlouholetý pedagog a zástupce ředitele humpolecké zemědělské školy, a zasílá do redakce následující článek. Měsíc únor bude pro tuto vzpomínku jistě vhodným měsícem.

Skutečně se stávalo a vůbec to není k smíchu

Padesátá a ještě první polovina šedesátých let byla poznamenána ideologií marxismu-leninismu, a to někdy až do absurdnosti. Přebíraly se zkušenosti ze Sovětského svazu, který byl údajně ve všem nejlepší. Propaganda tvrdila, že na západ od nás je prohnitý kapitalismus. Pracující tam trpí hladem, buržoazie z nich vysává peníze a brzdí společenský pokrok. Je jen otázkou času, kdy na celém světě zvítězí komunismus a dělnická třída bude vládnout a všichni budou žít v blahobytu. To vše se podaří zemím tábora míru pod vedením Komunistické strany Sovětského svazu.

Samozřejmě, že tato propaganda se prosazovala i do školství. Díky mnohým poctivým učitelům se dařilo šíření mnohých konkrétních nesmyslů zabránit. Ale nebylo snadné odolat pokynům, nařízením a kontrolám, které byly v gesci okresních i krajských výborů KSČ. V první řadě šlo o změnu obsahu učiva. Proto byly odstraňovány dosavadní učebnice a nahrazovány novými s patřičnými doprovodnými ideologickými texty. Někdy šlo o absolutní překlady učebnic z ruštiny.

Jeden z cílů propagandy směřoval do oblasti genetiky. Výsledky výzkumu nejlepších světových genetiků (náš Mendel, Morgan, Weisman a další) byly bez důkazů prohlášeny za nepravdy a nahrazeny názorem, že na dědičnost a proměnlivost má vliv pouze vnější prostředí.

Důsledek byl tak pocitován i v oblasti biologických věd, protože výzkum nemohl být zaměřen na vnitrobuněčnou fyziologii, která je ve skutečnosti rozhodující. Naše kdysi vyspělá věda díky politickým zásahům tak zaspala několik desetiletí. Svobodný svět zatím milovými kroky rozvíjel vědu bez omezení dál. Protože jedině svoboda myšlení při hledání pravdy vede k úspěchům. Když se u nás přece jenom objevilo ojediněle něco v rozporu s oficiální ideologií, hned byl zásah. Prof. Karlu Hrubému se podařilo vydat pro lékařské fakulty a ostatní vysoké školy biologického charakteru knihu Genetika. Okamžitě následovala tvrdá kritika v Rudém právu, že autor slouží zájmům Západu.

Ale vracím se k učebnicím. Děsným příkladem byl překlad z ruštiny titulu „Šlechtění a semenářství“, od autorů Ivanov-Sizov, kde se mimo jiné uváděl tzv. světový úspěch sovětských vědců, kteří křížením pšenice s pýrem získali hybrid, který nejen, že dosahoval vysoké výnosy, ale navíc nebylo třeba každoroční setí a jen se sklízelo. To byla, prosím, celostátní učebnice, podle které musel učitel učit a studenti zkoušet. U všech tematických celků odborných učebnic byly pod názvem kapitoly uváděny buď citace Marxe či

Lenina a Stalina nebo výnosové výsledky, a to v pořadí: celostátní průměr – rekordy v naší zemi – údaje o výnosech v SSSR. Poslední údaj musel být vždy výrazně nejlepší. Přitom všichni věděli nebo tušili, že opak je pravdou.

Ve vyučovacím předmětu Chov zvířat se věnovala veliká pozornost karavajevskému stádu kde údajně dojnice Poslušnica dojila průměrně 100 litrů mléka denně. Příčinou byla masáž od dojičky Malinové. Samozřejmě, že k těm masážím nutili i v provozech našich JZD a státních statků. A ještě jedna historka z genetiky, která byla promítána ve filmovém týdeníku. Vědci křížili krávu s dobrou užitkovostí a průměrným obsahem tuku s jakem, který měl sice nízkou dojivost, ale vysoký obsah tuku. Potomstvo údajně dojilo stejné množství jako kráva, ale mléko bylo tučné jako smetana.

Uvedu příklady politických tlaků na učitele. Učitel probírá novou učební látku – plodinu oves. Na kontrole je politický pracovník okresního orgánu. Výuka probíhá bez problému. Aktivita žáků i jejich zájem k plné spokojenosti. Bohužel, v hodnocení politického pracovníka je velmi vážná připomínka: „Soudruhu, ty jsi tvrdil, že výnos ovsu závisí do značné míry na množství a rozložení vodních srážek. Ty popíráš, že člověk ovládá přírodu a toto může nějak zařídit. Dopouštíš se ideologického pochybení“. Nic nepomohlo vysvětlování učitele. Politického pracovníka, bývalého cukráře nepřesvědčil. K potrestání nakonec nedošlo, jen byla vyslovena výtka s poznámkou, že se to už příště nesmí stát. Podobných příkladů by se dalo uvést mnoho. Učitelé se měli stát jedním z nástrojů k prosazování politiky komunistické ideologie. Pokud bylo zjištěno, že toto „poslání“ neplní, docházelo k výhrůžkám, postihům a někdy i k ukončení pracovního poměru a to s cejchem „nespolehlivý“.

Politická propaganda nutila lidi potlačovat svá přesvědčení, vědomě lhát a přebírat postoje dle přání vládnoucí strany. Bohužel, mnoho z těchto zvráceností u mnohých lidí přetrvává dodnes.

Ing. Milan Teksl, Pelhřimov ✻

„Kupuješ-li grunt, kup si i souseda“

Prátele si vybíráme, sousedy nikoliv! A v tom je určité riziko! To každý zemědělec postřehne velmi brzy. Proto taková a podobná pořekadla, jimiž uvádíme tento příspěvek, kolovala mezi nimi.

Pro zemědělce totiž „sousedem“ nebyl nikdy jen ten odvedle. Jeho „sousedy“ byli také ti, s nimiž hraničily jeho pozemky, s nimiž měl společnou příjezdovou cestu ke svým polnostem, k zahradě, sadu, vinici, k vodním zdrojům, na sousedy spoléhal při náhodném neštěstí či živelných pohromách atd. atd.!

Pro starousedlíky byla předmětem zájmu nejen odborná zdatnost, organizační či řemeslná šikovnost, ale především morální úroveň každého případného nového souseda! Tak se stalo, že v mnoha obcích se statut souseda nezískával automaticky, ale byl udělován. Ať se do vsi nový hospodář přistěhoval, přiznal nebo se takzvaně vkoupil, takový nový usedlík čili novák, nebyl ničím, pokud se nedal přijat za souseda. A toto přijetí, to byl nejen slavnostní akt, ale především veřejný závazek „mravní počestnosti“. Pokud ho někdo porušil, byl zbaven sousedských práv, stal se doslova prašivou obcí, „nikdo s ním neobcovoval“. To trvalo tak dlouho, než mu bylo odpuštěno – pokud mu vůbec odpuštěno bylo! V kladném případě musel ovšem znovu podstoupit proceduru přijímání.

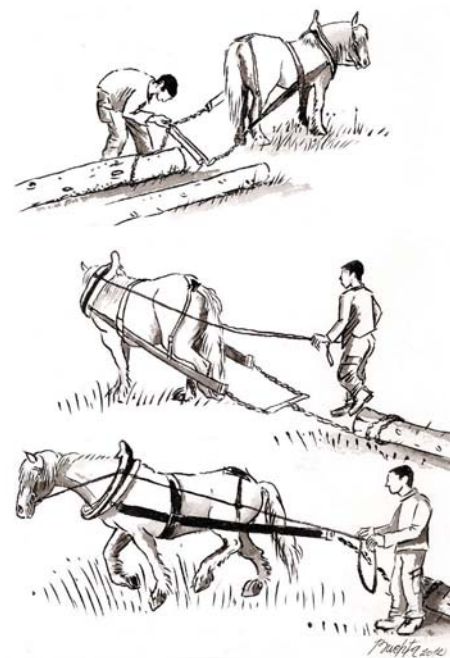
Oficiální přijetí mezi sousedy bylo samozřejmě slavnostní. Konalo se podle potřeby, zpravidla jednou za několik let, a to vesměs o masopustě. Uchazeč musel žádost přednést nejdříve fojtovi (rychtáři), a ten stanovil další podmínky, jakož i termín přijetí. Vlastní akt se odbyval zpravidla v neděli odpoledne. Obecní sluha ve stanoveném předstihu pozval občany – dům od domu. V den slavnosti v některých obcích svolávala občany i hudba.

Konkrétní příklady tohoto aktu zaznamenává například periodikum „Selský archiv, časopis pro obecné i kulturní dějiny selského stavu hlavně moravského a slezského, 1. kniha na rok 1902“, které vydávala Selská jednota v Olomouci, pod redakcí neprávem zapomínaného Vincence Praska (1843–1912 (původem z obce Milotvice u Opavy, profesora gymnázia v Olomouci a později ředitele gymnázia v Opavě, významného filologa – a ve své době neméně významného selského buditele).

Jak tedy přijímali za souseda?

V Odrlicích (někdejší okres Litovel) – „chtěl-li někdo býti přijat za souseda, bylo mu o to uctivě žádati u dědinského práva, které se skládalo z rychtáře čili fojta, ze dvou podmistřů, mladšího a staršího, a ze dvou přísedících neboli konšelů“. Při přijímání musel takový „novák“ podáním ruky slíbit, že se chce počestně a bezúhonně chovat jak se na souseda sluší. „Ale ctné a spravedlivé právo nespokojilo se s holým slibem, nýbrž musil představit i dva svědky, čili rukojmí, kteří se za jeho dobré sousedství zaručili.“

Pan rychtář pak dal adeptovi naučení jak se chovat, samozřejmě včetně poslušnosti k úřadu a k vrchnosti. Za udělení práva sousedského byl povinen dát „přijaté“ – pět věder piva a úřadujícím

osobám vystrojit svačinu „s výslužkou“ (dva vdolky, na nichž bylo narovnáno drobnější pečivo). Kromě toho o svatbách měli „nárok“ na jeden vdolek.

Podrobněji – Skotnice u Příbora: Neděle tři hodiny odpoledne; jizba na fojtství plná – za velkým dubovým stolem seděl fojt, radní a přísežní a kolem na lavicích usedlí sousedé a sousedky. Fojt oznámil, že se přihlásili ti a ti mladí hospodáři – potom jim kázal, aby předstoupili, řka „když chcete býti sousedy, třeba se Vám v lásce bratrské chovati ku všem sousedům a také v uctivosti míti úřady. Nicméně také starších sousedů poslouchati a jim v potřebách posloužiti musíte. V domě svém budete zachovávat pořádek, děti své po křesťansku vychovávat a kárat, na čeládku dohlížet a k rodičům jako hodný syn se chovat, nikdy jich neutiskovat“.

Když to věrně plnit přislíbili, měli sami ohlásit, co za „přijatou“ dají. Pokud to neřekli sami, fojt jim to přikázal – museli dát svačinu, kořalku, chléb, uzené maso, koláče a v penězích 1 až 3 zlaté (přespolní měli zpravidla taxu vyšší; z těchto peněz se platila hudba a poplatky za bohoslužby). Potom fojt vstal, podal přijatým ruku a blahopřál, nato noví sousedé obešli ostatní a podáním ruky stvrdili slib.

-fn- ✱

Koncem minulého roku uplynulo 90 let od „ustavující schůze naší vrcholné vědecké zemědělské instituce – Československé Akademie Zemědělské“, která se konala dne 28. prosince 1924... Co všechno se z dlouhodobého pohledu ještě uskutečnilo, než mohlo dojít k tak významné události, jako bylo založení zemědělské akademie?

Od lednového čísla uveřejňujeme na pokračování seriál článků podrobněji mapující období, které vybudování akademie předcházelo.

Z cesty k vrcholné vědecké zemědělské instituci u nás II. část

V úvodním dílu seriálu, v části věnující se obnovení „Stolice polního hospodářství“, bylo zmíněno jméno profesora všeobecného přírodopisu a technologie Karlovy univerzity, MDr. Josefa Antonína Schönbauera.

Profesor Schönbauer zaujal

Profesor Schönbauer se představil ve velmi příznivém světle již ve svém prvním „hospodářském čtení“, které přednesl před „vzácnou společností“ 31. ledna 1789 v Praze v Schönfeldově knihkupectví. Původní verzi přednášky (v německé řeči) objevil Dr. Farský, přeložil ji do češtiny a v roce 1920 v plném znění vydal jako součást publikace Příspěvky k dějinám hospodářského vyučování a úryvky z dějin polního hospodářství v království Českém až do roku 1918, která vyšla jako první číslo prvního ročníku ediční řady Publikace ministerstva zemědělství v roce 1920.

Schönbauer úvodem vysvětlil, co ho – lékaře – přivedlo k rozhodnutí zajímat se o převzetí Katedry polního hospodářství. Především může prokázat, říká, že je vyzbrojen poznatky ze základních zemědělských věd i věd pomocných.

V jeho prospěch mluví i to, že se po řadu let stýkal s „uvědomělými hospodáři, procestoval většinu rakouských zemí a též většinu krajín v Čechách, kde si všiml rozmanitých způsobů hospodaření“ – a hlavně „po několik roků držel i obstarával sám vlastní statek“. Ostatně nebyl sám, kdo se dal touto cestou. Například jeden z největších německých reformátorů zemědělství Albrecht Daniel Tharer (1752–1828) i náš Filip Stanislav Kodým (1811–1884) vystudovali medicínu.

Pokud jde o perspektivy zemědělství, byl jednoznačně přesvědčen, že toto nemůže nadále vystačit jen s prostou empirií. Jak může takový empirik řešit situace „jimž podobných nemůže nalézt v paměti své, zásobárně zkušeností svých“? A co další riziko?

Může nevzdělaný praktik odlišit „lichý povyk hospodářského šarlatána od pravého volání obezřetného hospodáře“? Jaké jsou důsledky? Hmotné škody a k tomu nedůvěřivost a opovrhování novými návrhy bez rozdílů.

„A z této příčiny vracejí se tyto ani svou škodou, ani svými nezdařenými námahami nezmoudřelé hlavy ku své staré ledabylosti a spílají každému vědeckému vyučování, všem spisům hospodářským a všem novým návrhům a zařízením jako nepravdě, školometství a hospodářským hračkám ...“

Nepřiznají, že je to neznalost, co jim „zavázalo oči“! Škodí vytrvale – sobě i celému oboru! Myšlenky, které zdaleka nebyly aktuální jen před těmi více jak dvěma staletími!

Profesor Schönbauer se prezentoval i pečlivě zpracovanou učební osnovou, kterou předložil rektorátu. Její jednomyslné přijetí s pochvalou ho povzbudilo, aby ji „ještě více vyložil a rozčlenil“ a v této podobě ji také předal „vysocelavnému c. k. guberniu“. (Tato verze je v českém překladu F. Farského rovněž součástí výše zmíněné publikace).

Autor v úvodu nabízí zamyšlení nad základní koncepcí Stolice. Zájemce o studium dělí do dvou skupin. První, podle něho, jsou „úředníci toliko praktičtí“, a ti druzí „teoreticko-praktičtí hospodáři“. Mezi nimi vidí zásadní rozdíl, což by se mělo projevit v náplni i organizaci studia. Pokud by Katedra měla vzdělávat jen „úředníky první třídy“, pak náplní výuky by mělo být „praktické či vlastně mechanické provozování hospodářství“. Délka studia v tomto případě postačí jeden rok. Pokud by Stolice měla vychovávat úředníky „druhého, výše zmíněného druhu“ (Schönbauer toto jednoznačně preferuje), je nezbytné „aby jinoši byli prve vyučováni ve všech základních a pomocných vědách a pak teprve se obeznámili s theoreticko-praktickou naukou hospodářství“.

K těm „nepostrádatelným vědám základním a pomocným“, podle něho, „náležejí: 1. hospodářský přírodopis, 2. hospodářská lučba, 3. hospodářská technologie, 4. přírodověda na hospodářství užitá, 5. zvěroléčitelství, 6. různé v hospodářství potřebné části matematiky, jako např. mechanika, měřičtví, hydraulika atp.“

Hospodářský úředník, jemuž se těchto vědomostí nedostává, podobá se empirickému lékaři, jenž úplně postrádá znalosti anatomie, fyziologie, botaniky, lékárnické lučby, nauky o léčích a pathologie a který přec chce býti pokládán a uznáván za znalého lékaře praktického“.

Délka studia v tomto případě musí být, podle jeho názoru, alespoň dvouletá. První rok by byl věnován oněm základním a pomocným vědám, a druhý „theoreticko-praktické nauce hospodářství“. Pro tuto alternativu také připravil podrobnou osnovu přednášek.

Farský (1920) ji hodnotí takto: „Sluší dopřáti pravdě průchodu, že se nesetkáváme v době, o níž jest řeč, s tak promyšleným, zevrubným a časově odůvodněným, i téměř zcela logicky seřazeným obsahem učebnice polního hospodářství, jaký prof. Schönbauer podložil svým výkladům, i že zjednal přehled o příslušné literatuře zahraničné, zvláště též pokud se týče věd přírodních, pěstovaných ve Francii, Anglii, Švédsku a zemích německých horlivěji než v Rakousku. Sledujeme-li tento obsah pozorně, sestavíme si také snadno obrázek o tehdejšímu stavu polního hospodářství v Čechách, jmenovitě též o vzájemném poměru jednotlivých jeho odvětví, neboť prof. Schönbauer neopominul ni jediné otázky, kterou bylo tu řešiti, a vykázal každé, dle jejího významu, přiměřené místo. Správu statků, zařadovanou teprve později, jakožto stejně důležitý oddíl nauky hospodářské vedle oddílů výroby rostlinné a živočišné, označil slůvkem „závěrek“ a pojal do ní předměty, jak bývalo tehdy zvykem, zejména též o obchodní stránce hospodářské živnosti, ač jiní i tuto otázku s podstatou správy statků odkazovali do přednášek kamerálních.“

(Kamerální = náležející nebo sloužící královské komoře; kameralistika = soubor administrativních a ekonomických disciplín i praktických pouček o správě panovnického a panského majetku v období 17. a 18. století.)

„Povolný úřad nedovedl upoutati učitele takové kvalifikace“

Profesor Schönbauer byl plným právem pro pražskou Stolicí polního hospodářství velkou nadějí. Jenže „povolný úřad nedovedl upoutati učitele takové kvalifikace pro stolicí sotva k novému životu probuzenou, neboť ještě téhož roku dvorním dekretem ze dne 12. srpna byl jmenován profesorem podrobného přírodopisu a technologie při universitě, (později údajně přírodopisu a terapie) v Pešti, kdež zemřel roku 1807“ (Farský, 1920).

Oficiálně stál Schönbauer v čele pražské Stolice od listopadu 1788 do srpna 1789. O jeho odchodu rozhodlo zřejmě ponižující finanční ohodnocení. Jeho služné na novém působišti bylo proti pražskému trojnásobné, tj. 1200 zl. (Farský, 1924).

V roce 1790 se, ve svých 24 letech, ujal vedení Stolice Pražák **Antonín šlechtic Zúrchauer** (1766–1817) a vytrval až do své smrti (27 let). Před tím, po právnických studiích v Praze, působil jako praktikant krajského úřadu v Rakovníku a poté u zemského gubernia. Zemědělství se věnoval s plným zaujetím, roku 1799 koupil statek Trhové Dušínky u Příbrami, na němž úspěšně hospodařil. Pro potřebu výuky napsal dvoudílnou učebnici.

„Stolice nadána již tenkrát dotací 300 zl. na hospodářské pokusy“, kvituje také s povděkem J. B. Lambl (1891). Se zájmem o jeho přednášky nebyly problémy, průměrně počet posluchačů činil 44, koncem jeho působení bylo zaznamenáno občas i několik stovek posluchačů (až 400)! „Dosáhl toho, že jeho přednášky byly závazné nejen pro bohoslovce a právníky, ale i pro filosofy. Později k těmto studentům přibyl i někteří posluchači z techniky... Dosáhl i toho, že stát poprvé po dlouhé době se začal aktivněji zajímat o výuku zemědělství v Čechách“ (B. Němečková, 1971).

Mimořádná role hraběte Canala

Profesor Zúrchauer patřil do okruhu blízkých spolupracovníků v té době v Praze vysoce váženého mecenáše pokroku, hraběte

Josefa Emanuela Malabaila Canala (1745–1826), syna sardinského vyslance narozeného ve Vídni. Ten zpočátku působil ve vojenské službě, roku 1770 se jí vzdal, usadil se v Praze a rozvinul zde bohatou činnost v oblasti vědy, vznikajícího průmyslu i humanitní činnosti. Jeho zásluhou byl zřízen v Praze sirotčinec a chudobinec.

Roku 1780 zřídil za bývalou Koňskou branou na území dnešních Královských Vinohrad záhy Pražany obdivovanou a využívanou zahradu – zvanou Kanálka. Ve sklenících – i mimo – se pěstovaly cizokrajné rostliny ozdobné, ale také hospodářské a mezi nimi četné ovocné dřeviny.

Pozornost poutal, jak připomíná profesor Bohumil Němec (1955), zejména početný soubor ušlechtilých odrůd hrušek. Jedna z nich také nesla jméno „Canalova máslovka“.

Významnou součástí byl botanický ústav, v němž konány po desetiletí veřejné přednášky. Od roku 1811 byla v Kanálce také možnost k experimentálním účelům využívat malý pokusný cukrovar.

Výrobou cukru z javorové šťávy, která byla v době Napoleonovy blokády ověřována, se tu zabýval i Jan Christian Mikan (1769–1844), syn vzpomínaného již Josefa G. Mikana.

Hrabě Canal se věnoval se zájmem botanice. Sám i se spolupracovníky konal pokusy s jetelem, obilovinami i jinými hospodářskými plodinami. S jeho podporou vyšla i některá významná odborná literární díla. Kanálka se také stala místem, kde profesor Zúrchauer se svými posluchači prováděl praktická cvičení, sám se pak podílel také na některých experimentech.

Profesor Bohumil Němec (Dějiny ovocnictví. Nakladatelství ČSAV, 1955, str. 143) o jejím osudu píše: „Když jsem roku 1891 přišel do Prahy, nalezl jsem již jen ubohé zbytky bývalé slavné zahrady.

V údolíčku stála ještě kaplička s pramenem tekoucí čerstvé vody, jež napájela kdysi lázně. Byly tu ještě zbytky hospodářských budov s mlékárnou. Ve zbylém skleníku se pěstovala zelenina. Vzácné dřeviny vymizely, místo anglického parku zbylo několik zmrzačených skupin, půda byla pokryta buřením. Potom koupil pozemky Zdekauer a rozparceloval je až na malé parkové plochy.“

(Poznámka: buřeň = plevel. Mořic Zdekauer, 1770–1845, pražský měšťan, známý svou dobročinností, kterou zaměřil též směrem k zemědělství a botanice. Od dědiců předsedy Vlastenecko-hospodářské společnosti J. E. Canala koupil tzv. Kanálskou zahradu – zvanou později Zdekauerovou – a zčásti ji věnoval botanickým účelům – Skala L. 1991).

Ing. Josef Rozman, CSc., Moravská Třebová

Oborová knihovna zemědělského aplikovaného výzkumu

Agrovýzkum Rapotín s.r.o. představuje projekt Oborová knihovna zemědělského aplikovaného výzkumu – SLARA – (Specialised Library of Applied Research in Agriculture), na kterém se podílí s dalšími šesti uvedenými partnery. SLARA je nejenom podporou vlastního zemědělského výzkumu, ale množstvím, různorodostí a kvalitou dat zasahuje do souvisejících oborů a slouží tak i uživatelům z řad odborné veřejnosti oboru zemědělského a potravinářského, biologického, chemického, biochemického a technologického.

Dobrá nabídka i pro zemědělské školy!

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

**Chcete zdarma vědět víc z oblasti zemědělského aplikovaného výzkumu?
Chcete ty nejpodrobnější informace z oboru zemědělství a potravinářství, ekologie, biologie,
chemie, biochemie a technologie?**

Pak navštivte některou z knihoven SLARA!

SLARA je:

- oborová knihovna zemědělského aplikovaného výzkumu,
- síť moderně vybavených knihoven a studoven 7 výzkumných organizací,
- vstupní brána s bezplatným přístupem k excelentním, garantovaným a celosvětově uznávaným elektronickým zdrojům (CABI, Ebrary ebooks, FSTA, OECD Agriculture Statistics, ProQuest Agriculture Science Collection a STM Cambridge Journals Online).

Agrovýzkum Rapotín s.r.o.
Výzkumníků 267
788 13 Víkřovice
Tel.: +420 739 494 673
E-mail: knihovna@vuchs.cz

- Agritec Plant Research s.r.o.
- Výzkumný a šlechtitelský ústav ovocnářský Holovousy s.r.o.
- Výzkumný ústav bramborářský Havlíčkův Brod s.r.o.
- Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti v.v.i.
- Výzkumný ústav pivovarský a sladařský a.s.
- Zemědělský výzkum, spol. s r.o.

Více na www.vuchs.cz/knihovna

Oborová knihovna zemědělského aplikovaného výzkumu, CZ.1.05/3.2.00/12.0236

Redakční rada

Mgr. Otakar **Březina**, Česká zemědělská akademie v Humpolci

Ing. Ludmila **Gočálová**, Ministerstvo zemědělství ČR

Ing. Petr **Hienl**, Místní akční skupina Mladá Vožice

PhDr. Aleš **Hradečný**, Praha

Ing. Zorka **Husová**, Národní ústav pro vzdělávání Praha

Ing. Emil **Kříž**, Ph.D., Institut vzdělávání a poradenství ČZU Praha

doc. PhDr. Dana **Linhartová**, CSc., Institut celoživotního vzdělávání MENDELU Brno

Ing. Václav **Stránský**, Ministerstvo zemědělství ČR

Evidenční číslo MK ČR E 2826

ISSN 1803-8271 (Online)